

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2025. gada 14. maijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits, kolēģijas sēdē izskatījusi Senāta (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 79/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Civillikuma 416. panta septīto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam un attiecībā uz tām personām, pret kurām tiesā var tikt piemērota apstrīdētā norma, par spēkā neesošu no viņu pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka, ierakstot zemesgrāmatā īpašuma tiesības valstij vai pašvaldībai uz nekustamo īpašumu, kas atzīts par bezmantinieka mantu, vienlaikus tiek dzēstas uz šo īpašumu ierakstītās parādu saistības, apgrūtinājumi un aizlieguma atzīmes.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta Civillikuma normas atbilstība Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot civillietu. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktam pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot civillietu, uzskata, ka norma, kas būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst Satversmei.

Pieteikuma iesniedzēja izskatīšanā blakus sūdzības kārtībā ir civillietā, kurā ir strīds par nostiprinājuma lūguma ierakstīšanu zemesgrāmatā. Šajā lietā pēc kooperatīva – juridiskās personas – izslēgšanas no Uzņēmumu reģistra visa tās manta kļuvusi par bezmantnieka mantu. Kooperatīva īpašumā citstarp bija nekustamais īpašums ar garāžām, kas saskaņā ar zemesgrāmatā ierakstītiem nomas līgumiem tika iznomātas tā biedriem. Saskaņā ar apstrīdēto normu, nostiprinot valstij īpašuma tiesības zemesgrāmatā, ieraksti par minētajiem nomas līgumiem ir jādzēš.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar fizisko personu, kooperatīva biedru, Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz tiesisko vienlīdzību, jo gadījumos, kad nekustamā īpašuma īpašnieka maiņa notiek vispārējās civiltiesiskās apgrozības, piemēram, pārdevuma vai maiņas ceļā, ieraksts par nomas līgumu zemesgrāmatā netiek dzēsts. Tāpat Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar minētajām personām Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu, jo tā paredz dzēst tādu subjektīvu tiesību, kam ir ekonomiska vērtība un kas pēc ierakstīšanas zemesgrāmatā ir spēkā arī pret trešajām personām.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Pieteikums ir formulēts motivēta lēmuma veidā, tajā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas

iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Civillikuma 416. panta septītās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam” pēc Senāta pieteikuma (pieteikums Nr. 79/2025).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz 2025. gada 14. jūlijam iesniegt atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa